

SVART PÅ HVITT

6. SEPTEMBER 1943

Dupl. 4121
Mappe 64
6/6
7/13
Forsvar er den svakeste form for strategi, for erobrerer er veien tilbake veien til nederlaget. Den tyske militærteoretiker Clausewitz.

RUSSERNE RYKKER FRAM 25 KM I DØGNET I DONETS

Russerne retter fremdeles voldsomme slag mot fienden på den over tusen km lange linje fra Dnjeprs øvre løp til Det asovske hav. Daglig befrir de hundredvis av byer og tettbeholdde strøk. Lengst i syd har de den 30. august erobret Taganrog. Frammarsjen langs Det asovske hav har fortsatt, og den røde arme står 40 km fra Mariopol. I Donetsbassenget er Lissitschansk, Woroschilowsk, Krasnyj Lutsch, Proletarsk og en rekke andre viktige byer gjenerobret. Betydningsfulle industristøk er allerede på russernes hender, og nå går marsjen med en fart av opp til 25 km i døgnet mot de viktige kullgrubene.

I Nordukraina er jernbanelinje Sumy tatt, og den røde arme presser nå mot vest og nordvest. Et nytt, viktig kampsentrum hardannet seg ved Konotop litt lenger nord. Her er byene Kyvsk og Gluchow befridd, likeledes Krolewicz og Janpol ved banen mellom Konotop og Briansk. Sovjetstyrkene står nå bare 25 km fra Konotop som ligger ved knutepunktet for banene fra Briansk og Kursk til Kiew. Her truer de også jernbaneforbindelsen mellom de fiendtlige styrkene på de midtre og sydlige frontavsnitt. Med utgangspunkt i områdene vest for Sumy for Gluchow holder russerne nå på å danne en kile også i retning av Kiew. Briansk har lenge vært truet fra øst hvor Karachev ble tatt i midten av forrige måned; i det siste har avdelinger av den røde arme rykket fram mot dette viktige støttepunkt fra

syd hvor de har sin base i Sjewsk. Tre av de fem jernbanene fra Briansk er allerede under russisk kontroll. Endelig er hele Kursk-provinsen ryddet for fiendtlige soldater. Smolensk utsatt for en alvorlig trussel. Mot byen rykker det avdelinger langs de to banene fra Wjasma og festningsbyen Jelnia, som ble befridd 31 august, og også langs autostradaen fra Dorogobusch, denne er nå på russiske hender. Dette er øyeblikkets viktigste kampsentra. Men russerne fortsetter også, selv om det er i et langsommere tempo, framgangen i vest og sydvest for Charkow. I vest truer de forbindelsen mellom Kiew og Poltava og dermed også en av de viktigste linjene til Donetsbassenget. I sydvest beveger de seg mot Dnjeprbanen.

Russernes hurtige framgang og nasistenes store tap motbeviser de tyske påstandene om strategisk tilbaketrekning. Bare ved Taganrog ble store fiendtlige styrker avskåret, og tapene deres gikk opp i 40 000 mann falne og fangede, 600 tanks, 800 kanoner, 200 fly, 3600 biler, 1500 maskingeværer og 10 drivstofflager. En måneds kamper i Orel-Kurskavsnittet har kostet tyskerne 120 000 falne, 12 418 fanger, 4600 tanks og 2500 fly.

Brenopunktene for kampene har forskjøvet seg relativt hyppig. Årsaken til dette er at russerne i stedet for å forsere sterkt befestede stillinger søker å omgå disse og også at forsyningene innskrenker varigheten av innsatsen i de enkelte avsnitt. Men ingenting

tyder på at offensiven holder på å ebbe ut, og den røde arme viser sin overlegenhet kanskje best ved at den makter å sette i gang nye angrep i nye områder så snart det inntreffer en kampause på et sted. (forts. s. 4)

Siste nyheter 5. sept.

Bagnara nord for Reggio, og Milito på Italias sørkyst er erobret. De alliertes brohode er nå 60 km bredt og 10-12 km dypt. 2500 fanger er tatt 3-4 sept. Liten motstand og befolkningen hilser 8. arme med jubel. Sterk flyaktivitet over halvøya uten fiendtlig motstand. 9 fiendtlige fly skutt ned over Messina-stredet. Tyske forlydeader om allierte landgangsaksjoner på øvrige steder av kysten, ikke bekrefet. 90 tettbeholdde strøk er befridd i Donetsområdet, deriblant flere viktige byer. 35 km fra Stalino. Framrykkingen ved Charkow fortsetter. Mer 32 km sydvest for Charkow er gjenerobret.

I Nord-ukraina er 150 steder gjenerobret, deriblant Korop, 35 km fra jernbanen som forbinder nasistenes hærstyrker på midt- og sydfronten.

Det meldes at den hellige kirkeledelse skal gjenopprettes i Russland.

Amerikanske fly angrep jernbanemål i Gent i Holland. Mosquitofly angrep Ruhr og Rhinland i natt. I hele går rettet kraftige allierte flystyrker angrep mot jernbanelinjer og knutepunkter i Frankrike. 19 fiendtlige fly nedskutt, derav 1 av norsk flyger. 5 allierte fly savnes, 2 av flygerne reddet.

SAMHOLD I FRAMTIDEN?

Krigen og okkupasjonen førte med seg enighet i det norske folk. Blank selvpoppoldelsesdrift tilsa det. Nøden og lidelsen fikk også mange til å vurdere viktig mot uviktig på en ny måte. Folk som satt sammen i fangenskap, og det er blitt mange etter hvert, forsto hverandres syn og kår bedre enn før.

En annen grunn til enighet var at målet vi kjempet for, var innlysende for alle. Kampen mot åpenbar urett og vold og kampen for vår nasjonale frihet gjorde oss våkne og solidariske. Det var befriende å oppleve dette fruktbare samhold.

Spørsmålet stiller seg av seg selv; kan denne enighet og kampeffektivitet være når freden og hverdagen holder inn-tog? Og, skal vi for en hver pris holde på enigheten?

Forutsetningen for at enigheten skal være er at vi har like innlysende oppgaver å løse som kampen om den nasjonale frihet. Det skulle ikke mangle på slike oppgaver. Vi nevner noen av dem: Landet og produksjonslivet skal bygges opp igjen. Alle produksjonsmuligheter må nyttes. Skampletten på det demokratiske samfunn, arbeidsløsheten må bort. Det er meget langt igjen til samfunnet har skaffet alle gode og forsvarlige boliger i byene og på landsbygden. Det er like langt igjen til at alle som egner seg, har like rett og mulighet til utdanning. Forstod vi at nasjonal frihet og samarbeide mellom nasjonene bare kan bli virkelighet når den indre frihet til lykke og velstand for alle mennesker er tilstede, da skulle vi kunne kjempe like glødende for disse oppgavene i framtiden som nå i krigens tid.

Den saklige enighet kan i midlertid ikke bety at diskusjonene om veiene fram til målet skal knebles. Det kan godt

tenkes at grupper eller retninger vil misbruke det samholdet vi har vist på den måten at de vil forby offentlig diskusjon. Men det er et overgrep på vår fellesskapsfølelse som vi naturligvis må stå i mot på samme måte som vi i dag kjemper mot vold og undertrykkelse av det frie ord.

For de fleste i landet vårt er de oppgavene vi har nevnt innlysende. Offeret for å løse dem er ikke store. Det skulle være en selvfølge at den største byrde må hvile på dem som har best høve til å ofre, men alle må yte sitt.

Tiden vil vise om den kjærlig til demokratiet som en hver i dag viser, innebærer den realitet og den enighet at vi ikke hviler for vårt demokrati fyller demokratets forpliktelser overfor alle i samfunnet. Da vil det vise seg om vi har glemt hva vi har gått igjennom og glemt våre kampefeller og hva de ofret for landet vårt.

Fra den faglige front.

Norsk Hydro ga 100 000 kr. til skadelidte arbeiderfamilier etter bombingene av Herøya. Like etter at det var blitt dannet en komité som skulle foreta utdelingen, vilde landsorganisasjonen og kommunen gi hvert sitt bidrag pr. 50 000 kr. I midlertid fortrakk arbeiderne å gi avkall på nasistenes penger, disse måtte danne et eget utvalg.

Nylig lovet nasikomiteen å gi sitt første bidrag som forresten ikke var større enn 250 kr. Samtidig lånte nasistene 250 kr. fra arbeidernes eget utvalg. De 100 000 fra landsorganisasjonen og kommunen har øvensynlig vært propagandabluff.

Forholdene i landsorganisasjonen har vært lite ideelle for nasistene. Det går nå bestemt forlydende om at den nåværende «fører», Rossum, skal

«HEDDA GABLER» blokeres.

Det nye Teater skal spille Ibsens «Hedda Gabler» og premieren er fastsatt til 10. september, (men den blir sannsynligvis utsatt). Etter at rollene var besatt ga «Kultur- og Folkeopplysningsdepartementet» ordre om at nasisten Hilda Fredriksen, som ikke hører til teatrets personale, skulle bli satt inn i en av dem. Teatrets styre har gått etter og skuespillerne har, i alle fall hittil ikke protestert mot å stå på scenen ved siden av forederen og angiversken Hilda Fredriksen. Publikum må vise sin avsky overfor det sjofle overgrep fra departementet og uanseligheten som teatret har vist. Forestillingen blokeres. Ingen besøker «Hedda Gabler» på Det nye Teater.

I Moskva-kringkasteren kom det 29. aug. en annerkjennelse av at de polske friskarere i år har odelagt ca. 1000 lokomotiver, 4000 jernbanevogner, sprengt en rekke jernbanebroer og fabrikker foruten å ha henrettet flere hundre nasister.

Samtidig ble den polske London-regjering kritisert fordi den i stedet for å oppmuntre sabotørene har oppfordret til ro og forsiktighet. Det ble understreket at det gjaldt å handle for alle som ønsker fred i løpet av måneder og ikke år.

To «legionærer» Thoresen og Steen slo for en tid siden ihjel en nordmann ute på Jar. De var sterkt beruset på trikken. Ved Jar følte de seg fornærmet av en uttalelse, trakk sine revolvere og kommanderte alle ut av vognen. De slo til en ung mann slik at han avgikk ved døden. Mordet ble dysset ned.

erstattes med en ny quistlingstjerne fra samme bygd, eller med Kåre Rein som i det siste har karret til seg en sikker posisjon blandt forrederne. Årsaken til fallet skal være full.

DANSKENE OG VI

Det har gått som et skred i Danmark siden 20. august. I dag står landet fremst i rekken av de kjempende besatte land. «Det er godt for vårt folk» uttalte den konservative folketingsmann, høyres tidligere fører, Christmas Møller forleden i London radio. «endelig å få vise hvor det står hen».

I virkeligheten er aksjonlinjen ikke ny i det danske forhold overfor okkupasjonsmakten. Det har jevnlig vært sabotasje hele det siste året, men plutselig skjedde det fart. Det hadde mange grunner, sa Christmas Møller. En av dem sa han, var ønsket om å støtte Norge, å komme opp på siden av Norge.

Mange nordmenn har hatt et galt syn på danskene under hele kamptiden. Vi har hatt svært lett for å beruse oss i den ros verden stundom har latt høre for fast holdning. Om Danmark har vi visst lite og gått ut fra at folket avfandt seg med situasjonen og spiste god mat. Tyskerne har latt oss forstå at samarbeidet med folket via den tysk anstrakte regjering gikk knirkfritt. Det er rart med det, selv om vi vet at alt våre aviser bringer er løgn, vil visse vrangforestillinger lett festne seg. Vi er ikke aktpågivende nok, og det har ikke vært så mange konkrete hendelser å forankre opplysningstjenesten i for den illegale pressen. Nå vet vi at danskene har valgt komplisjonen, at de har søkt åpen strid ved skuddveksling og mannefall, stikk mot regjeringens tvungne proklamasjon til folket. Vi vet at en rekke marinesfartøyer er kommet over til Sverige mens andre er senket av danskene selv, og at sabotasjen mot jernbaner, dieselmotorverksteder og andre krigsviktige bedrifter fortsetter etter en bestemt plan.

Dansken har ventet lenge og utålmodig på muligheten for en virkelig åpning. Den kom med

det tyske kravet om at sabotører skulde utleveres til tysk rett. Arbeiderne protesterte ved å true med streik, sabotasjen økte. Danskene har hele tiden vist at de vilde føre samme kamp som oss, på deres hjertelag og sympati har vi fått vesentlig bevis, også av materiell art. «Ulykkelige omstendigheter», sa Christmas Møller, «førte utviklingen inn i et annet spor i Danmark en i Norge». Idag er utviklingen med ett slag ført ajour, ja mer enn det: Idag er det Danmark som er det lysende eksemplet i Norden.

Det gir oss meget å tenke på. Vår ofte upersonlige og kjølige syn på et nær beslektet folk må endres, våre fornemmelser aktiviseres etter den linjen som er naturlig overfor et frendefolk som medig har bragt seg i samme situasjon som oss, ja foran oss i kampen. Det minner oss også om at vi aldri må sove, aldri falle til ro i noen slags doven fortvilelse, lik vandrerens som synker om i snefanene og drømmer de er varme dyner. Foreløbig lyder parolen her i landet «relativt ro», men den lyder også: På vakt! Danskene har minnet oss om det.

Den konservative danske folketingsmann sa også noe annet som burde få en viss villledet skare her hjemme til å eksamme seg over sine skumlerier, og det må ha gitt et hopp i mange gode danske høyre-hjertes da han sa: «Etter krigen må Danmark søke nært samarbeid med Sovjetsamveldet.»

Ja, Danmarks holdning har gitt oss mye å tenke på. Det er noe befriende i denne desperate aktivitet som er så ytterst ubekvemt for vår felles fiende nettopp nå Danmark får en hard tid, men danskene vil bære den med befriende sinn. Vi følger dem, fulle av beundring.

VIS OMTANKE NÅR DU
SENDER AVISEN

NORGES 5. KOLONNE i virksomhet.

Nylig brøt norske patrioter inn på NS kretskontor i Ålesund og fikk tak i en stor del av arkivet. Den graverende dokumentsamlingen fortjener å bli omtalt.

Denne viser bl. a. at en av kretskontorenes viktigste oppgaver er å skaffe gestapo opplysninger om norske borgere.

Det ble funnet eksemplarer på rene angiverier: Navnet på en mann som spredte nyheter «han skal ha hørt i radio» ble oppgitt til tyskerne. I et brev blir det bedt om assistanse, da frammede, ukjente NS-folk som kommer til byen i bestemte oppdrag, hjelper godt til å få oppsporet sabotasjens menn, i det vi innfødte NS-folk er så kjent at alle er forsiktige overfor oss.

Den indre splid trer også tydelig fram. I et brev til fylkesfører Astrup i Bergen skriver kretsfører Herlof Hansen om sin kampfelle ordfører Sveen: «Alltid når det er noe lettviint, noe å heste laurbær på, er han ivrig, men når noe skal gjøres som er ubehagelig skylder han på NS. Han er jo lur så det er ikke alltid greit å stoppe ham før det er for sent. Dertil har han jo god hjelp av Hagehn og fylkesmann Kvadsheim.»

I juni ble det sendt en oppfordring om å stanse et menighetsblad: «Papiret kan jo brukes til noe nyttigere.»

Arkivet fra Ålesund har med ett slag gitt oss dokumentariske bevis på at:

Quislings «statsbærende parti» ikke er annet enn en underavdeling av det tyske sikkerhetspoliti. Forederiet er blitt tydeligere enn noensinne.

UKENS HISTORIE

Det gikk rykter i Oslo om at Hitler hadde hengt seg «Vår ikke det jeg visste», sa Ola, «at krigen kom til å bli avgjort i luften».

EVAKUERER NASISTENE NORGE?

De fleste fordeler nasistene hadde ved okkupasjonen av Norge er bortfalt. Hverken som invasjonstrussel mot England, som sjømilitær basis eller som råstoffland har landet de samme fordeler som før.

Nasismens eneste håp idag er å trekke krigen i langdrag. De legger derfor hovedvekten på en defensiv krigsførsel. Men de står overfor en tofrontskrig, og mangler tropper og materiell til å møte denne. I Norge er det omlag 200 000 tyske soldater som i virkeligheten mere eller mindre er satt ut av spillet. Disse tropper binder ikke tilsvarende fiendtlige styrker, og er militært sett delvis «døde». Den sannsynligvis mest gunstige utvikling for nasistene er et alliert invasjonforsøk i Norge. Dermed vil de tyske tropper her ha sin fulle slagkraft, de vil binde de alliertes operasjoner og tilføye disse store tap.

På den annen side regner de allierte med den isolerte stilling de tyske tropper er kommet opp i, og har neppe interesse av å sette store styrker i for å besette denne utpost. Nasistene forstår dette, og det er meget som taler for at de vil benytte dette forhold til en delvis evakuering av landet. De har allerede «fortynnet» besetelsesarmeen betraktelig, delvis ved utskibning av tropper, delvis ved å erstatte stasjonerte avdelinger med mere verdiløst soldatermaterieil.

Imidlertid vil nasistene neppe svekke seg alt for meget i Norge før stillingen i Finland er avklart. Finnene forsøker i dag å finne et grunnlag til å trekke seg ut av krigen, og en kan vente at det vil skje avgjørende begivenheter i dette land i nærmeste framtid. Bryter den tyske nordflanke sammen, vil nasis-

tene ha ennå en grunn mindre til å holde Norge besatt.

Det vil finnes et punkt for uttynningen av de tyske tropper hvor de allierte automatisk vil bli i stand til å befri landet uten i særlig grad å forandre sine disposisjoner og uten å ofre for meget. Inn til dette punkt vil nasistene forsøke å evakuere landet, men neppe utenom dette. De vil sannsynligvis også evakuere store deler av sitt sivile administrasjonsapparat til andre deler av «Festung Europa». Det er derfor de nå forsøker å la quislingene overta rollen som bødler. Det er derfor de fengsler norske offiserer for å minske muligheten for norsk oppstand.

Det går rykter om at nasistene akter å oppheve Reichskommisariatet. Falkenhorst skal etter dette opprette et rent militært okkupasjonsstyre etter Haagkonvensjonens regler, ved siden av at det igjen stables et administrasjonsråd på hena. Vi kan imidlertid gå ut fra at det er nasistene selv som har spredt ut disse rykter, idet de vil skape så sterk uklarhet omkring sine hensikter som mulig. For det norske folket vil den videre utvikling sikkert bety nye prøvelser, og ny terror. Men den vil bli møtt med samme hårdnakket motstand som før.

PROF. PAASCHE død.

Budet om at Fredrik Paasche er død i Sverige, fyller alle nordmenns hjert med sorg. Som ingen annen hadde han evnen til å gjøre Norge til en levende realitet for svenskene. Fra våren 1940 til sykdommen knekket ham, virket han hvileløst for Norges sak, som en av førerne for vår åndelige front.

MOSKVA sender på norsk: Kl. 7.40 på 31,65 m, kl. 17.40 på 40,76 m, kl. 22.40 og kl. 24 på 39,68 og 41,68 m.

Nyhetsoversikt forts.

Det umiddelbare mål for offensiven synes å være det å drive tyskerne tilbake til Dnjeprlinjen. Alt tyder på at en stor tysk retrett i syd nærmer seg. Den vil bli nødvendig, ikke bare på grunn av den direkte innsats i Donetsbassenget og ved det Asovske hav, men også fordi den røde armé ved å rykke mot Dnjeprhuen og Poltava truer sambandslinjene for tyskerne ved Donets og Krim. Ved å befri Donetsbassenget vil russerne gjenvinne viktige grubestrek. Ved å få herredømmet over Krim vil de sikre seg glimrende baser for bombing av oljefeltene i Romania. Sist men ikke minst vil arealene øst for Dnjepr lette sovjets matforsyninger.

I Italia er første fase av invasjonen nå avsluttet med okkupasjonen av byene Reggio og St. Giovanni. Trass i at tyskerne har 18—20 og italienerne 20 divisjoner i Italia, behøver ikke invasjonen å bety noen avlastning for østfronten. Det blir avgjørende hvor store fiendtlige flystyrker vestmaktene klarer å binde. Forut for invasjonen gikk en voldsom bombing av de italienske kommunikasjoner. Luftoffensiven har fortsatt etter landgangen.

Bombingen i Tyskland har fortsatt. I løpet av siste uke har Berlin vært utsatt for to store angrep. Ved det siste ble det kastet 1000 tonn bomber på 20 min. I løpet av det fjerde krigsår er det i alt kastet 96 000 tonn bomber over Tyskland hvorav 11 000 tonn over Hamburg, 9000 over Essen, 8000 over Köln, 6000 over Berlin, 5000 over Nürnberg og 5000 over Düsseldorf.

Knut Holter, sønn av Karl Holter, opptrer som «jessing», men han skal være farlig.